

Marjorie Schneider
Sophie Nanteuil

AJUTĂ-ȚI COPILUL
SĂ CREASCĂ
PRIN METODA
MONTESSORI!

*Fii lângă el!
Dă-i încredere!
Oferă-i autonomie!*

Ilustrații: Vanessa Robidou

Traducere din limba franceză: Andreea Florică

METODA MONTESSORI	3
· Copilul în viziunea Mariei Montessori	4
· Cum să-ți amenajezi casa pentru a putea desfășura activitățile Montessori	5
· Cum să prezinți o activitate Montessori	5
· Alte câteva principii importante ale acestei metode	5
· Atitudini de adoptat în calitate de părinte	6
ACTIVITĂȚILE MONTESSORI	7
O sufragerie Montessori	8
· Recunoașterea amprentelor	10
· „Eu și lumea“	14
· Cum să confecționezi propriul alfabet mobil	18
· Scrierea cu ajutorul alfabetului mobil	22
· Observarea constelațiilor	25
O bucătărie Montessori	30
· Cum să confecționezi un panou de sarcini	34
· Cum să realizezi un <i>tawashi</i>	38
· Descoperirea noțiunii de „densitate“	40
· Cum absorb plantele apa?	42
· Eu sunt maestrul bucătar!	44
O cameră Montessori	46
· Folosirea corpurilor geometrice	48
· Descoperirea fracțiilor	52
· La intersecția cifrelor	56
· Explorarea lumii	60
O grădină Montessori	64
· Explorator în devenire	66
· Să plantăm!	68
· Crește!	70
· Confecționarea propriului geoplan	72

METODA MONTESSORI

Mulți părinți sunt interesați de pedagogia și principiile Mariei Montessori, dar nu știu cum să le pună în practică cu copiii lor, acasă.

Cum să-ți amenajezi locuința pentru a-i permite copilului să devină autonom? Cum să pregătești o activitate? Și, mai ales, cum să i-o prezinți copilului? De altfel, pentru Maria Montessori, faza aceasta e aproape la fel de crucială ca activitatea în sine. Materialul nu este decât o fațetă minusculă a acestei pedagogii și capătă valoare doar dacă este folosit într-un mediu și într-o ambianță adecvate, fiind prezentat corect de către un adult care să știe să se adapteze la conținutul lui.

Copilul în viziunea Mariei Montessori

Până la 6 ani, Maria Montessori vorbește despre copilul cu mintea „absorbantă“. Acesta trebuie să fie „impresionat“ – în sensul de a-l marca, de a lăsa o amprentă asupra lui – prezentându-i tot felul de activități care-l vor ajuta să-și dezvolte propriul mod de gândire și personalitatea. În acest sens, sunt propuse diferite tipuri de activități bazate pe:

- viața de zi cu zi
- viața senzorială
- limbaj
- matematică.

După 6 ani, copilul trece de la mintea „absorbantă“ la mintea „rațională“. Simte nevoia din ce în ce mai mult să înțeleagă lumea care-l înconjoară, nu numai să o privească, să observe și apoi să reproducă.

Din punct de vedere fizic, intră într-o perioadă de calm aparent. Copilului

îi vine mai ușor să-și găsească locul în lume, și își lărgeste sfera de interese: devine un explorator cultural. Dar devine, mai ales, un „nou-născut social“, începe să se dezvolte prin raportarea la ceilalți copii și prin explorarea lumii. În această perioadă, îi vom prezenta ceea ce Maria Montessori numește „educația cosmică“, cea care constituie cu adevărat baza pedagogiei pentru vârstele cuprinse între 6-12 ani.

În general, în pedagogia Montessori, copiii știu deja de la 6 ani să citească, să scrie (stăpânind câteva noțiuni de gramatică) și să calculeze. Pornind de aici, abordăm cele 5 povești mari, 5 narațiuni importante, care vor deschide calea spre studierea temelor specifice:

- istoria Pământului
- istoria vieții pe Pământ
- istoria omului
- istoria scrisului
- istoria cifrelor.

Cum să-ți amenajezi casa pentru a putea desfășura activitățile Montessori

Mediul în care va evolua copilul este foarte important: trebuie să fie variat și de calitate, un mediu în care copilul să se simtă în siguranță. Acesta va fi organizat, ordonat și adaptat nevoilor copilului, pentru ca el să poată evolua în deplină autonomie, fără niciun fel de ajutor din exterior. Pe lângă materialul pedagogic, copilul va avea mereu la îndemână covoare (de tipul covorașului de baie, cu țesătură strânsă). Rulează-le și aranjează-le în poziție verticală, astfel încât să-și poată alege unul de fiecare dată când va dori să desfășoare o activitate pe el. Covorul va servi ca suport și ca spațiu de lucru pentru materialul didactic, pentru activitate, și nu trebuie sub nicio formă să fie folosit doar ca să se așeze pe el..

Cum să prezinți o activitate Montessori

În școlile Montessori, un copil nu poate folosi un material decât dacă acesta i-a fost prezentat. De altfel, prezentările fac parte din principiile de bază ale acestei pedagogii. De aceea, în cazul fiecărei activități, îți vom explica cum s-o pui în practică. Nu ezita să-i prezinți copilului fiecare activitate de câte ori este nevoie. Din momentul în care îi este prezentat materialul, e liber să-l folosească atunci când consideră necesar, de câte ori va dori, așezat acolo unde se simte în largul lui (pe jos, la masă...).

Alte câteva principii importante ale acestei metode

- **Rezolvarea problemelor**: materialul Montessori a fost elaborat într-o manieră științifică. E senzorial și funcționează mai ales conform regulii că fiecare problemă trebuie lucrată pe rând, separat, pentru a fi mai bine înțeleasă.
- **Autoverificarea**: eroarea nu este percepută ca o greșeală, ci ca o etapă normală și necesară descoperirii. Materialul trebuie să-i permită copilului să se corecteze. Copilul nu va mai resimți presiunea de „a-i da satisfacție adultului lucrând corect“, ci va putea să se corecteze singur și să progreseze, oferindu-și satisfacție lui însuși.
- **lecție în 3 timpi**: joacă un rol esențial în dezvoltarea limbajului. Odată ce un concept e abordat după o experiență concretă, lecția în 3 pași va permite reținerea vocabularului asociat, numirea percepțiilor, conceptualizarea lor. Îi vom arăta copilului imagini (în general 3), pe care le vom **exprima în cuvinte** lent, cerându-i de fiecare dată să repete. Apoi, în a doua etapă, folosind aceleași imagini, îi vom cere copilului să **arate** (copilul acceptă cuvântul arătând că-l înțelege). La final, într-o a treia etapă, adultul va **indica** o imagine, întrebând: „Ce este?“. Copilul își va însuși astfel cuvântul reproducându-l și folosindu-l cu discernământ.

Respect pentru oameni și cărți

- **Cartonașe în 3 etape**: numite și „carduri de nomenclaturi“, reprezintă un material specific de limbaj în pedagogia Montessori. Ele sunt alcătuite dintr-o serie de imagini pe același subiect. Există pentru început o serie de **cartonașe explicite** (denumirea e scrisă în josul cartonașului), apoi aceeași serie cu **cartonașe non-explicite** și, la sfârșit, o serie de **bilete de lectură**. Le poți folosi de timpuriu, chiar înainte să știe să citească, abordând de comun acord orice subiect doriți.

Atitudini de adoptat în calitate de părinte

Maria Montessori îl califica pe adult drept „liniuța de unire dintre copil și lumea înconjurătoare“. Și acasă e important să păstrezi această filozofie în minte: de modul în care ne prezentăm în fața copilului, ca adulți, vor depinde raporturile pe care acesta le va stabili cu noi, dar și cu mediul.

Astfel, aplicarea principiilor pedagogiei Montessori devine o adevărată filozofie de viață:

- **limbajul**: e important să fim atenți să folosim corect limbajul (cheia gândirii și a inteligenței), printr-un vocabular variat și concis.

- **încrederea și bunăvoința**: ai încredere în copilul tău și în tine! Având

încredere deplină în el, îl vei face să devină puternic.

- **adoptarea unei posturi umile**: adultul trebuie să învețe înainte de toate să-l observe pe copil, să rămână tăcut și să stea în umbră. Adultul este ghidul, dar „stăpânul e copilul“.

- **libertatea**: a-i acorda copilului o autonomie extinsă și libertate nu înseamnă să-l lași să facă orice. Evident, pentru ca această libertate să nu se transforme în haos, va fi necesară instituirea unui cadru bine stabilit de reguli, pe care copilul nu va întâmpina dificultăți să le respecte, dacă sunt ferme și constante.

Obiectivul acestei lucrări nu este să recreeze o școală Montessori acasă, ci să se inspire din filozofia ei atât de bogată și flexibilă, astfel încât să-i ajute pe copii să crească încrezători. Veți găsi aici câteva materiale create de Maria Montessori și care nu există în mod obligatoriu în școli, precum masa cu LED, geoplanul... Însă am considerat aceste activități fidele principiilor pedagogiei și interesant de pus în practică în familie.

În cazul în care copilul tău nu manifestă o înclinație deosebită sau o aptitudine pentru o anumită activitate, nu te îngrijora, fiecare copil are sferile lui de interes, evoluția lui și propriul ritm.

ACTIVITĂȚILE ' MONTESSORI

Sufrageria, locul unde se desfășoară în mare parte viața unei familii, poate fi ușor de amenajat dacă te inspire din pedagogia Montessori. Astfel, poți să planifici un spațiu unde copilul să aibă acces liber la activitățile lui și să le poată face în momentul în care dorește sau simte nevoia.

Amenajări adaptate copilului

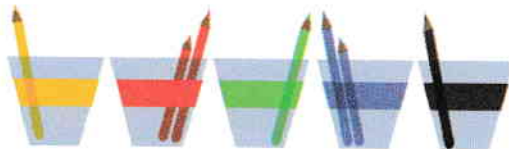
Pune-i la îndemână mai multe covorașe, destul de rigide încât să poată sta în poziție verticală când sunt rulate; încearcă să-i oferi o varietate de mărimi, ca să le adapteze fiecărei activități.

Pentru a încuraja autonomia și curiozitatea, asigură-i copilului un mobilier adaptat mărimii lui (de exemplu, o măsuță care se poate transforma în masă luminoasă). Lasă câteva etajere la dispoziția lui, pentru a-și pune pe ele borcanele cu creioane (fiecare corespunzând uneia dintre următoarele culori: alb, galben, portocaliu, roșu, roz, mov, albastru, verde, maro, gri, negru), după ce și-a aranjat fiecare creion în borcanul de culoare potrivită. Acest

material satisface nevoia de ordine, de sortare și de aranjare a copilului, îndeosebi a celor mai mari. Dar te poți opri la 5 sau 6 culori (de exemplu, galben, roșu, albastru, verde, maro și gri). Avantajul creioanelor colorate (spre deosebire de carioci) este că îți permiți să greșești, fiind ușor de șters.

O ambianță plăcută

Atmosfera din cameră este esențială: un cămin primitiv și liniștit va fi mai propice pentru învățare. Acordă prioritate lemnului, plăcut la atingere și sănătos, în defavoarea materialelor sintetice. Ai grijă ca spațiul să fie cât mai ordonat posibil! Evită ecranele, care abat atenția copiilor de la interacțiunile indispensabile cu ceilalți sau cu obiectele!

MATERIALE NECESARE:

- o măsuță ieftină, care să poate fi asamblată de părinte, cu pupitru alb
- o placă de plexiglas de dimensiunea pupitrului mesei
- foi A3 de hârtie translucidă
- un set de 4 benzi LED autoadezive

CUM PROCEDĂM:

1 Asamblează masa conform instrucțiunilor producătorului. Înlocuiește pupitrul cu placa de plexiglas. Ca să intre mai ușor, poți face mici creștături la fiecare colț cu un fierăstrău.

TRUC PENTRU BUGET REDUS:

poți fabrica masa luminoasă dintr-o cutie de depozitare din plastic.

2 Acoperă plexiglasul cu hârtiile translucide, lipindu-le cu bandă adezivă. Calcul va face placa de plexiglas opacă, pentru ca lumina emisă de LED să fie mai difuză.

3 Fixează benzile luminoase cu mici piuneze, sub placa de plexiglas, nu prea apropiate, pe laturile interioare ale mesei. Asta va permite și fixarea cablurilor.

4 Fixează în sfârșit pupitrul care era prevăzut inițial deasupra mesei, cu partea albă în sus, tot cu mici piuneze. Nu uita, înainte, să faci o creștătură orientată spre mufa unității pentru leduri, astfel încât să permiți alimentarea (ea devine detașabilă și permite scoaterea cablului de alimentare atunci când masa nu e folosită).

Această suprafață albă permite ca lumina să se reflecte mai bine, devenind, astfel, mai puternică și mai difuză. Se va evita și tentația micilor curioși de a meșteri la LED-urile de sub masă, asigurându-se o protecție completă.

5 Conectați masa: e gata pentru activități (vezi pp. 11, 15 și 29).

Recunoașterea amprentelor

În pedagogia Montessori, zoologia și botanica sunt foarte importante pentru învățarea științelor. În aceeași măsură ca istoria și geografia, aprofundarea științelor îi va permite copilului să găsească răspunsuri la întrebări și să-și hrănească nevoia de cunoaștere.

TEMĂ: zoologie
 DIFICULTATE: ușor
 VÂRSTA: 6 ani
 OBIECTIV: Să asocieze cartonașe și să observe.

De ce să faci această activitate

Dacă va cunoaște bine lumea în care trăiește, copilul se va putea simți în largul lui. Acest lucru îi permite să-și sporească încrederea în sine. Multe activități au legătură cu natura, potrivit acestei pedagogii, îndeosebi **carduri de nomenclaturi**, prin care îl învățăm pe copil să identifice un animal cu ajutorul amprentelor acestuia, al etichetei cu denumirea lui sau al mediului în care trăiește.

În acest caz, din moment ce putem folosi o masă cu LED, îți propunem o activitate legată de acest suport. E vorba despre asocierea fiecărei amprente de animal cu imaginea acestuia (sau fotografia) și cu denumirea de pe etichetă. Activitatea poate fi propusă chiar și copiilor de 3 ani, folosind un număr restrâns de animale. În cazul copiilor mai mari, gradul de dificultate va crește, prin numărul mai mare de amprente prezentate și prin introducerea cuvintelor scrise.

Cum să-i prezinți activitatea copilului

Îl se arată copilului toate cartonașele: animalul, amprentele lui și eticheta cu denumirea. Apoi, după ce sunt amestecate, i se cere copilului să indice exemple de asocieri (poze – amprente – etichete). La final, este lăsat să le mânuiască singur.

CUM PROCEDĂM:

1 Fotocopiezi etichetele cu denumirea animalelor, seria de amprente și imaginile cu animalele corespunzătoare (vezi pp. 12-13). Pentru un efect optim al mesei cu LED, poți fotocopia amprente pe hârtie transparentă, iar pentru a le păstra mai bine, le poți plastifia.

2 Lipește un autocolant de aceeași culoare pe spatele fiecărui cartonaș care are legătură cu un animal (etichete, cartonașe cu amprente și imagini).

3 Cere-i copilului să decupeze cartonașele și amestecă-le pe toate.

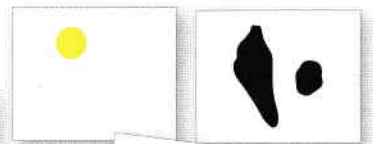
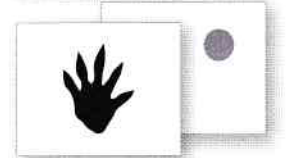
4 Lasă copilul să găsească corespondențele.

SĂ TRECEM MAI DEPARTE

Poți fotocopia amprente și la dimensiuni reduse, pentru a stimula atenția și, eventual, a-i permite copilului să folosească o lupă, ca să facă asocierile corect (modul explorator garantat!).

Ideea e că, după ce se va lucra cu aceste noțiuni, copilul va putea să înceapă să exploreze natura și să caute amprente pe care le cunoaște (și, de ce nu, să descopere altele noi).

racom laveur

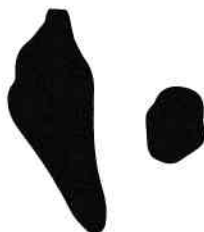

neveriță

iepure

vulpe

broască

arici

vidră

lup

racon

mistret

țestoasă

căprioară

urs

